

ע"פ 62645/10/15 - מדינת ישראל נגד יוסף ברנס

בתי המשפט

עפ"ת 62645-10-15
10 ינואר 2016

בית משפט מחוזי באר שבע

לפני: כבוד השופטת טלי חיימוביץ

בעניין: מדינת ישראל

ע"י ב"כ עו"ד דרור שטורק מפמ"ד

המערער

נ ג ד

יוסף ברנס

ע"י ב"כ עו"ד אלמוג אזולאי

המשיב

פסק דין

ערעור המדינה על החלטת בית משפט השלום לתעבורה בבאר שבע (כב' השופטת א. גרבי) בתיק ת"ד 1297/07 מיום 16.9.15, לפיה, התקבלה בקשת המשיב לחייב את המערער בהוצאות הגנתו לפי סעיף 80 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "החוק").

כתב האישום ייחס למשיב עבירות של גרימת תאונת דרכים, עקב אי ציות לתמרור ב-36, ונהיגה בקלות ראש.

תאונת הדרכים ארעה ביום 21.10.06. כתב האישום הוגש ביום 14.6.07, אך שמיעת ההוכחות בתיק התעכבה מספר שנים, על רקע שינויים בגרסתו של המשיב באשר לזהות הנהג ברכב.

בחקירתו על ידי בוחן המשטרה, הודה המשיב כי הוא נהג ברכב.

בשלב מסוים שינה המשיב טעמו, ובחודש אוגוסט 2008, בעיצומו של ההליך, הציג בפני ב"כ התביעה, תצהיר של הנוסעת ברכב, גרושתו, לפיו היא זו שנהגה ברכב בעת התאונה.

על רקע דברים אלה נפתחה חקירה, ובסיומה, הוגש כתב אישום נגד המשיב וגרושתו, בו יוחסו להם עבירות של שבועת שקר, שיבוש הליכי משפט וקשר לפשע או עוון.

לבסוף, בתאריך 10.4.13, הודה המשיב בכתב אישום מתוקן, בעבירות של קשירת קשר לביצוע עוון וניסיון לשבש מהלכי משפט. עניינו הסתיים ללא הרשעה.

הדין בתיק התעבורה נדחה מעת לעת, לבקשת המשיב, עד לסיום ההליך הפלילי.

לאר סיום ההליך הפלילי, עתר המשיב לדחייה נוספת, לצורך החלפת סניגורים, ולאחריה, לדחייה נוספת, לצורך הגשת עתירה לעיכוב הליכים.

בסופו של יום, נשמעו ההוכחות, ובתאריך 18.9.14 זוכה המשיב מהמיוחס לו בכתב האישום.

לאחר הזיכוי עתר המשיב לפי סעיף 80 לחוק, לחייב את המערערת בהוצאות הגנתו.

המשיב טען, כי הוא זוכה זיכוי מוחלט, כי לא היה מקום להגיש נגדו כתב אישום, על רקע התשתית הראייתית החסרה, והלין על אופן ביצוע החקירה על ידי בוחן התנועה, אשר לא ביקר בזירה, ולא ביצע בדיקות חיוניות - מחדלים אשר פגעו בזכותו של המשיב להליך הוגן. הוא הלין גם על התנהגות התביעה, אשר לא השכילה לבחון את התשתית הראייתית בתיק, לכל אורך התקופה, ועמדה על ניהולו, חרף העדר תשתית ראייתית הולמת.

בית המשפט קמא קיבל את הבקשה מהנימוקים הבאים:

1. המשיב זוכה זיכוי מוחלט ומלא.

2. העדר יסוד לאשמה - לא היו בידי המשטרה די ראיות לצורך הגשת כתב אישום. דו"ח הבוחן חסר, הבוחן לא יצא לשטח, וקיבל את הראיות משוטר הסיור. היה על הבוחן להגיע לזירת התאונה, ולבצע פעולות חיוניות, כגון, עריכת סקיצה, צילום הזירה וכלי הרכב המעורבים, איתור מקום האימפקט, ביצוע מדידות ובדיקת סימנים חיצוניים על כלי הרכב המעורבים. הבוחן אישר בחקירתו כי על מנת להגיע למסקנה כי התאונה היתה בלתי נמנעת, היה עליו לבחון את כלל הפרמטרים החסרים בתיק. בהעדר נתונים מהותיים בדו"ח, קביעת אשמתו של המשיב אינה מבוססת.

עדותו של הנהג המעורב בבית המשפט, נמצאה רצופה בסתירות וחוסר הגיון בשאלות מהותיות.

זה החומר אשר עמד בפני התובע ערב הגשת כתב האישום, ולמרות כל המחדלים, לא נערכה השלמת חקירה. בהתאם למבחן התובע הסביר והסיכוי הסביר להרשעה, שומה היה על התובע להגיע למסקנה, כי אין מקום להגיש כתב אישום, בהיות הסיכוי להרשעה במועד הכנת כתב האישום, לכל הפחות רעוע.

3. תצהירו של תובע לשעבר עו"ד שי וינר, אשר טען שהמליץ לסגור את התיק מחוסר ראיות תומך בקביעה, כי התנהלות המדינה היתה רשלנית. מאחר ולא נחקר על תצהירו, יש לראות את האמור בו, כעובדה שאינה מוכחשת.

4. נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי - כתב האישום הוגש ללא חקירה מדוקדקת וללא בחינה משפטית ראויה וסבירה. התנהלות גורמי החקירה היתה רצופה מחדלים, כולל עריכת דו"ח בוחן לקוי והתעלמות מבחינת גרסת המשיב.

5. המערערת לא טרחה, לאורך השנים בהן נוהל ההליך, לבחון את טיב הראיות שבידה, ולבקר באופן אובייקטיבי את התנהלות גורמי החקירה, ועמדה על ניהול התיק עד תום.

6. התנהלות המשיב לא היתה נגועה בחוסר תום לב ובזדון. המשיב גם לא עתר להחזר ההוצאות הרבות שהוציא בגין הליכים שנקט לצורך הוכחת טענתו, כי לא נהג ברכב.

חלקה של המערערת ושל גורמי החקירה באחריות לניהול התיק כפי שנוהל, עולים לאין ערוך על חלקו של המשיב, בהיותה אמונה על הגשת כתבי אישום וניהול תיקן של ההליך.

על כן, חייב בית המשפט קמא את המערערת בהוצאות המשיב, בגין שכר טרחה ששילם לסנגוריו, בסך 23,645 ₪,

המערערת מלינה על החלטה זו ומעלה את הטענות הבאות:

1. העדר יסוד לאשמה - ערב הגשת כתב האישום היו בתיק ראיות מספיקות, לצורך הגשת כתב אישום, כדלקמן: דו"ח בוחן, הודעת הנהג המעורב, וכן הודאת המשיב, לפיה הוא נהג ברכב, והיה עליו ליתן זכות קדימה לנהג המעורב. הנהג המעורב טען בהודעתו, כי המשיב נכנס לתוך הצומת בנסיעה מהירה ולא ציית לתמרור ב-36. המשיב מצידו טען, כי עצר בכניסה לצומת, והמשיך קדימה תוך גלישה. חובתו של המשיב בהיכנסו לצומת, להאט וליתן זכות קדימה, היא חובה מוחלטת, וגם אם הנהג המעורב לא הבחין ברכבו של המשיב או נהג במהירות מופרזת, לא היה בכך כדי לפטור את המשיב מאחריותו לתאונה.

על כן, די בשתי גרסאות אלה, כדי להעמיד את המשיב לדין בגין גרימת התאונה, נוכח החובה המוחלטת ליתן זכות קדימה. התביעה ריבונית בבחירת הדרך בה תוכיח את עובדות כתב האישום, ולא היתה עליה חובה לצרף לרשימת עדי התביעה עד זה או אחר, לרבות הבוחן המשטרתי. במקרים רבים ממצאי הבוחן המשטרתי הם ראייה מרכזית של התביעה בתיקי תאונות דרכים, אולם ייתכנו מקרים בהם לא יגיע בוחן לזירת התאונה, ועדיין יהיו ראיות מספיקות לצורך העמדה לדין.

בנוסף, מצילומים שצרף הבוחן לדו"ח, עולה, כי בכיוון נסיעת המשיב שדה הראיה ימינה אינו מוגבל ע"י עמוד החשמל, ולא היתה גם גדר חיה, אלא עצים שנשתלו בקצה המדרכה ולא יצרו מגבלה לשדה הראיה. גם אם מימין לצומת חנו מכוניות או משאית, המשיב לא זכאי היה להתפרץ לצומת, אלא לנהוג בזהירות תוך גלישה איטית, עד לנקודה בה יכול לראות את התנועה מימינו.

עוד טענה המערערת, כי אלמנטים רבים שמוזכרים בהכרעת הדין, כמחדלי חקירה בדו"ח הבוחן, כלל לא היו רלוונטיים, וכי, גרסתו של הנהג המעורב, נבחנה על יסוד עדותו בבית המשפט, שנמסרה שמונה שנים לאחר התאונה, ולא על יסוד הודעתו במשטרה.

ערב הגשת כתב האישום היו בתיק החקירה ראיות למכביר כדי להוכיח את אשמתו של המשיב בגרימת התאונה, גם ללא דו"ח בוחן.

תצהירו של שי וינר אינו רלוונטי. תובע פלוני רשאי לסבור כי אין בתיק די ראיות, ותובע אחר רשאי לסבור אחרת. עו"ד וינר לא פירט בתצהירו על סמך מה התבססה המלצתו לסגור את התיק, ולכן אין בכך כדי לשמש חיזוק לקביעה בדבר העדר יסוד לאשמה.

2. נסיבות אחרות המצדיקות פסיקת הוצאות - בתיק לא התקיים אף אחד מהמבחנים שנקבעו בפסיקה. הזיכוי לא היה מוחלט, נסיבותיו האישיות של המשיב לא הצדיקו זאת, וניהולו של המשפט נפגם באשמת המשיב, מה ששולל ממנו מניה וביה כל זכות לפיצוי.

הזיכוי לא מוחלט, כעולה מהכרעת הדין, ובית המשפט קמא לא היה רשאי להתייחס אליו ככזה, במסגרת החלטה לפי סעיף 80 לחוק. מדובר בזיכוי מחמת הספק בלבד.

התנהגותו של המשיב גרמה לשש עשרה דחיות בתיק. המשיב ניסה למשוך את ההליכים בכל דרך אפשרית, ולמרות שבמשך שבע שנים טען כי לא נהג ברכב, רק בישיבה שהתקיימה ביום 2.9.14 הודה לראשונה, כי הוא זה שנהג ברכב בעת התאונה.

ב"כ המשיב עותר לדחות את הערעור, מנימוקי בית המשפט קמא. לטענתו, מדובר בקביעות חלוטות, והמדינה אינה רשאית לערער עליהן במסגרת הליך זה, ולטעון, כי מדובר בזיכוי מחמת הספק, או כי אינו מבוסס. התנהגותו של המשיב אינה רלוונטית לפסיקת ההוצאות, והוא כבר נענש ברישום פלילי. המערערת התרשלה בהגשת כתב האישום, למרות העדר ראיות, ולמרות עמדתו של התובע עו"ד שי וינר, אשר המליץ לסגור את התיק. גם לאחר הגשת כתב האישום, יכולה היתה המערערת בכל עת, לחשב צעדיה, ולחזור בה מהאישום, אך לא עשתה כן. את הדחיות אין לזקוף לחובת המשיב בלבד. המערערת יכולה היתה להתנגד לבקשות הדחיה, וגם בית המשפט לא היה מחוייב להסכים להן. מכל מקום, המשיב לא תבע את כל ההוצאות שהוציא בהליך הפלילי, אלא רק את ההוצאות בגין תיק התעבורה.

דין

לאחר ששמעתי את טענות באי כח הצדדים, ועיינתי בתיק בית המשפט קמא, נחה דעתי כי דין הערעור להתקבל, וזאת מהטעמים הבאים:

א. אפתח בהתנהגותו השערורייתית, לא פחות, של המשיב, לאורך ניהול ההליך.

מדובר באדם ששיקר במפגיע, לא פעם ולא פעמיים, וגם גרם לאחרים לשקר, הן במסגרת החקירה והן במסגרת ההליך משפטי.

בהודעה שמסר לאחר התאונה, הודה בפני הבוחן כי הוא נהג ברכב. לאחר שהוגש כתב האישום שינה עמדתו, וטען כי לא הוא נהג ברכב, אלא גרושתו, ואף גרם לה להגיש תצהיר בנוסח זה, לתיק המשטרה. בגין כך נפתחה חקירה, וגם בה מסר הצהרות שקריות. בסופו של יום, הוגש כתב אישום נגדו ונגד גרושתו, ובמסגרת הסדר טיעון, הודה בביצוע עבירות של קשירת קשר לעוון וניסיון לשיבוש מהלכי משפט.

למרות כל זאת, לאחר שהסתיים ההליך הפלילי כפי שהסתיים, חזר המשיב וכפר בתיק התעבורה, בעצם נהיגתו ברכב, ורק בחלוף דיונים נוספים שינה עמדתו, ושב לעמדה המקורית, לפיה, הוא נהג ברכב.

מדובר בהתנהלות עזת מצח ומקוממת, אשר גרמה להימשכות ההליכים בתיק זה, תקופה של שמונה שנים.

בשל כל אלה, איני יכולה לקבל את קביעת בית המשפט קמא לפיה:

"אין ספק כי גם למבקש חלק בהימשכות ההליכים, יחד עם זאת אינני סבורה כי התנהלות זו של המבקש (המשיב כאן - ט.ח.) מקורה בחוסר תום לב או בזדון, לפחות אלה לא הוכחו או נטענו במסגרת הכרעת הדין, כאשר הוזכר, לא הוגש עליה ערעור".

אני מסתייגת מקביעה זו. אדם שמוסר הודעות שקריות שוב ושוב בפני גורמי החקירה, ואף חובר עם אחר להגיש תצהיר כוזב, אינו תם לב או משולל זדון.

המשיב גרם, על דרך ביצוע עבירות פליליות, להימשכות ההליכים ולהכבדה על רשויות החקירה והתביעה, וניסה להתל בכל הגורמים הרלוונטיים.

כבר מטעם זה היה מקום לטעמי, להימנע מפסיקת הוצאות לזכותו. המילים: **"נסיבות אחרות המצדיקות זאת"**, הקבועות בסעיף 80 לחוק, צריכות היו להתפרש כאן, לחובת המשיב, ולא לזכותו. ראה לעניין זה דברים שאמר כב' השופט זמיר, בע"פ 7826/96 רייש נ' מדינת ישראל, פ"ד נא (1) 481, 498:

"כך אף כאן. על יסוד פסקי-הדין שדנו בסעיף 80, ועל רקע התכלית של סעיף זה, ניתן לציין שיקולים אחדים, שיש בהם כדי לסייע בידי בית-המשפט להחליט בכל מקרה אם התקיימו "נסיבות אחרות", המצדיקות תשלום הוצאות ופיצוי לפי הסעיף. להלן רשימה של שיקולים כאלה: האם החקירה נפתחה והאישום הוגש בתום-לב, או שמא הנאשם נפל קורבן לעלילת שווא או לשיקולים זרים; האם החקירה נוהלה באופן ראוי, כגון: האם טענת אליבי של הנאשם נבדקה כנדרש והאם נערכה חקירה לעדים שנדרש לחקור אותם; האם התביעה נוהלה באופן שהכביד על הנאשם ללא הצדקה, וכתוצאה נגרמו לו הוצאות יתרות או מעצרו התמשך מעבר לנדרש; האם המשפט התארך יתר על המידה, ללא הצדקה, בעוד הנאשם נתון במעצר, ובלי שניתן לייחס את התארכות המשפט לנאשם עצמו; האם הנאשם ניסה לשבש את מהלך החקירה או המשפט; האם התברר בדיעבד, ואף שמלכתחילה היה יסוד להאשמה, כי לא היה מקום להגיש את כתב-האישום, בשל שיקולים מיוחדים הנוגעים לנאשם, לעניין הציבורי או לנסיבות".

עינינו הרואות אפוא, כי גם להתנהגותו של הנאשם משקל בבחינת הנסיבות האחרות הנבחנות על פי סעיף 80 לחוק, ובהתקיים ניסיון לשבש את מהלך החקירה והמשפט, לא זכאי הנאשם להוצאות.

ב. גם לגופו של ענין סברתי כי יש מקום להתערב בהחלטה.

בדונו בשאלה האם "היה יסוד לאשמה", נתפס בית המשפט קמא, לטעמי, לכלל טעות, כאשר בחן את מהימנות עדותו של הנהג המעורב, כפי שנשמעה בבית המשפט, ולא את הודעתו במשטרה. צודקת המערערת בטענתה, לפיה בחינת הראיות צריכה להתבצע במשקפיו של התובע הבודק את התיק לקראת הגשת כתב אישום. על מנת להגיע למסקנה כזו או אחרת, ביחס למשקלה של הודעת הנהג המעורב, כחלק מהתשתית שעמדה בפני התובע, היה על בית המשפט קמא לבחון את הודעתו במשטרה. לא נכון היה להתייחס לעדותו בבית המשפט, בפרט בנסיבות בהן נשמעה (הודות לנאשם), רק שמונה שנים לאחר התאונה.

ג. בפני התובע עמדו הראיות הבאות: הודעתו של הנהג המעורב, לפיה, הוא נהג במהירות מותרת (46 קמ"ש), המערער הגיע לצומת במהירות, לא נתן לו זכות קדימה, וגרם לתאונה. מנגד, הודעתו של המערער, לפיה הוא עצר לפני הצומת, והחל להתקדם לאיטו, בשל קושי בשדה הראיה שנבע ממכוניות חונות, גדר חיה, ועמוד חשמל. הנהג המעורב הגיע במהירות מסחררת, והתנגש בו. כן עמדו בפני התובע תמונות שצילם הבוחן, של הצומת נשוא האישום, בהן ניתן להבחין בעמוד החשמל, שלא חוסם את שדה הראיה, כי הוא בנוי מקורות מתכת רחוקות זו מזו, והעדרה של גדר חיה, אלא עצים בודדים שאינם מסתירים את שדה הראיה. את המכוניות החונות לא יכול היה לצלם, כי לא היה במקום בזמן אמת. בנוסף, היתה בפני התובע התרשמותו של הבוחן משדה הראיה שבצומת, לפה מדובר בשדה ראייה פתוח, גם כאשר חונים כלי רכב בצד.

ב"כ המשיב טוען, כי לא ידוע אם תצלומים אלה צולמו בצומת הרלוונטית, שכן לא הוצגו למי מהמעורבים בחקירתם. בטענה זו אין ממש, היות ובעת הגשת הצילומים בבית המשפט, לא היתה מחלוקת כי זו הצומת המדוברת. התצלומים הוגשו בהסכמת ב"כ המשיב, ביחד עם דו"ח הבוחן, ולא נטען מאומה בעניין זה. המשיב נמנע מלהעיד, ואילו סבר כי מדובר בצומת אחרת, חזקה עליו שהיה טוען זאת.

בית המשפט קמא ציין בהחלטתו, כי בדו"ח הבוחן חוסרים רבים. אלא שחלק ניכר מאותם חוסרים אינם חוסרים אמיתיים, בהיותם בלתי רלוונטיים לתאונה. כך למשל, תכנית הרמזורים אינה רלוונטית, בהיות הצומת לא מרומזרת. גם בעלי חיים לא היו מעורבים בתאונה, ולכן אין משמעות לאי ציון נושא זה. בכל הנוגע לתנאי הראות ומזג האוויר, הבוחן לא הגיע למקום אחרי התאונה, ולכן, לא יכול היה לציין זאת, אך המשיב הודה בהודעתו במטרה, כי מזג האוויר היה נאה והראות טובה.

גם אם אין מדובר בדו"ח מושלם, וגם אם בסופו של יום, היה מקום לזכות את המשיב בגין טעמים הנוצצים בחקירה, אין לומר כי לא היה יסוד לאשמה. אני דוחה את טענת ב"כ המשיב, לפיה מדובר בעדות מול עדות, מהטעם שהתמרור מהווה אף הוא ראיה, ותמונות הצומת מפריכות את גרסת המשיב.

ד. לא היה מקום לטעמי לייחס משמעות לתצהירו של התובע לשעבר שי וינר. מר וינר לא הסביר בתצהירו מדוע סבר שיש לסגור את התיק. בנוסף, העובדה שסבר כך או אחרת, אינה רלוונטית, שכן זכותו של תובע אחר לקבל החלטה אחרת, ואין בכך כדי להצביע על רשלנות.

ה. לאחר הגשת כתב האישום, ולאורך כל השנים בהן התנהל תיקו הנוסף של הנאשם בגין עדות השקר, לא ברור לי מדוע היה על התביעה לשוב ולבחון את ראיותיה, שהרי יסוד חשוב לאישום, זהות הנהג בעת התאונה, היה שנוי במחלוקת, והתברר בתיק אחר.

מכל הטעמים הללו, איני סבורה כי לא היה יסוד לאישום.

מחדלי החקירה כשלעצמם, אינם מצדיקים פסיקת הוצאות, נהפוך הוא, התנהגותו של המשיב היא זו השוללת ממנו זכות לקבל פיצוי או שיפוי.

אשר על כן, אני מקבלת את הערעור ומבטלת את פסיקת ההוצאות לטובת המשיב.

ב"כ המשיב יחזיר את הכספים שהתקבלו לידי ממת המערערת.

ניתנה והודעה היום,
כ"ט טבת תשע"ו, 10
ינואר 2016, בהעדר
הצדדים.
טלי חיימוביץ, שופטת